

L'Arxiu Municipal de Torredembarra

(AMTo¹)

Núria Canyelles Vilar
Directora de l'Arxiu Municipal de Torredembarra

•QUÈ ÉS L'ARXIU MUNICIPAL?

L'Arxiu Municipal és un servei de l'Ajuntament de Torredembarra.

L'Arxiu salvaguarda els drets de la població alhora que és la memòria del poble.

L'Arxiu s'encarrega de gestionar, conservar, difondre i posar a disposició de tots els ciutadans i del mateix Ajuntament, la documentació municipal.

L'Arxiu, en tant que garant del patrimoni documental del municipi, també recull els testimonis documentals que els vilatans, les entitats locals, comerços, etc., hi vulguin dipositar a través d'una donació o un dipòsit.

•QUÈ US OFEREIX?

L'Arxiu té dos àmbits d'actuació en relació amb la ciutadania:

•VESSANT HISTÒRICA

Si voleu saber què es debatia als plens del segle passat, quins oficis tenien el torrencs del segle XIX, o d'altres temes relatius a la història de Torredembarra, ho trobareu a l'arxiu.

La persona responsable de l'arxiu us assessorarà en els vostres treballs de recerca. La tasca de la investigació és entretinguda però apassionant, tot resseguint els fils del passat arribem a trenar la història i conèixer-la una mica millor.

¹ Acrònim de l'arxiu assignat pel Serveis d'Arxius de la Generalitat de Catalunya.

• VESSANT ADMINISTRATIVA

L'arxivera és la persona responsable del sistema de gestió de la documentació administrativa de l'Ajuntament de Torredembarra. Ja fa temps que els arxius incideixen en tots els àmbits dels processos que concerneixen als documents: des que s'han concebut fins que s'eliminen o es decideix conservar-los permanentment.

En la vessant de la gestió de la documentació administrativa, l'Arxiu us pot ajudar en les vostres relacions amb l'Ajuntament. Sabíeu que podeu saber en qualsevol moment l'estat de tramitació d'un expedient del que en sou part interessada? La voluntat de transparència de l'Administració és recollida en diverses lleis. L'accés a la informació és un dret reconegut. D'altra banda les vostres dades personals estan protegides per la normativa actualment vigent i des de l'arxiu es vetlla pel seu compliment.

• QUINA INFORMACIÓ CONTÉ L'ARXIU?

I. QUADRE DE FONTS

El conjunt de la documentació generada per una institució o persona al llarg de la seva vida, és anomenada fons documental, a l'arxiu torrenc hi trobareu els diversos fons degudament descrits i disponibles.

Per presentar i organitzar els diferents fons que l'AMTo custodia, he emprat el Quadre de Fons, eina arxivística basada en l'anàlisi del productor de la documentació que dona com a resultat un sistema que agrupa els fons d'una manera lògica i coherent a partir de les seves coincidències o afinitats, i que esdevé l'organigrama general de la documentació custodiada.²

A continuació exposo el quadre de fons amb tots els documents consultables actualment a l'Arxiu Municipal de Torredembarra (AMTo) i hi incloc una breu descripció, la qual podeu ampliar tant venint presencialment a les dependències de l'arxiu, com via telemàtica consultant la web de la l'Ajuntament de Torredembarra³.

² "Norma per l'elaboració del Quadre de Fons" dins Arxius. Butlletí del Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya. Núm. 2. Maig 1994.

³RUTA: www.torredembarra.cat > Tema a Tema > Cultura > Arxiu Municipal > Fons documentals. Seleccioneu el fons que sigui del vostre interès. Hi podreu consultar la descripció general del fons i el corresponent inventari de documentació.

AMT_o: QUADRE DE FONTS**FONS DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL**

Nº	NOM DEL FONTS	DATES	VOLUM
1	AJUNTAMENT DE TORREDEMBARRA	1735/2013	1.222,5 metres Ca. 9300 fotografies 65 pel·lícules i vídeos

El fons conté els documents produïts i rebuts per l'Ajuntament de Torredembarra en l'execució de les seves funcions, competències i serveis al llarg de la seva història. En aquest sentit, els documents constitueixen el testimoni de les relacions entre el consistori i els ciutadans, persones físiques o jurídiques, com també de les seves relacions amb altres institucions i administracions.

La major part és de l'època contemporània. Es conserva ben poca documentació del segle XVIII i pel que fa al XIX aquesta és reduïda però significativa (llibres d'actes i padrons d'habitants). A partir del primer terç del segle XX les sèries ja són més continuades i abasten diverses àrees que es van ampliant a mesura que la institució assumeix noves funcions. Vegem-ne unes pinzellades del seu abast i contingut:

•**ACCIÓ I ÒRGANS DE GOVERN:**

Funcions vinculades a l'activitat política que tenen com a objectiu el govern i l'administració dels habitants i els seus recursos. Hi trobem la informació de caràcter constituent, de l'actuació dels principals càrrecs i òrgans del govern local, així com de l'organització interna. En destaquen les sèries de les actes dels Plens municipal i de les Comissions o Juntes de Govern que permeten prendre el pols a la vida torrenca. Les primeres actes s'inicien el 1814.

•**HISENDA:**

Es refereix a la gestió dels recursos econòmics. Aquesta activitat sempre ha estat de gran importància i ha generat un gran volum documental. Gestió del pressupost, ingressos i despeses, fiscalitat... són algunes de les funcions principals que hi podem trobar. Els documents conservats es remunten al segle XVIII (Llibres del cadastre del 1735 i 1757), si bé els buits documentals són grans i les sèries no són continuades fins el segle XX.

N. 0.268.400

7

En la villa de Tortosa, a cinco dias de
 mes de mayo de noventa y cuatro, reunidos los señores, con-
 cejales que al margen se expresan bajo la presiden-
 cia del tenor Mateo D. Francisco Soria, se ha visto
 la sesión y leído el acta de la anterior habiendo apor-
 tado:

Que se acuerda de los boletines oficiales últimamente
 recibidos.

Que el tenor Mateo por unanimidad de la corpora-
 ción municipal haber nombrado Alcalde del Distrito
 de Gloria a D. Valentín Ferrer, y a D. Francisco Soria
 Alcalde para el Distrito de la Marina.

Seguidamente se acuerda que la Corporación se
 divide en siete comisiones permanentes, de las que son:

1.ª de Hacienda; 2.ª de Policía urbana y
 estado público; 3.ª de Policía exterior, vial y conservación
 de caminos vecinales; 4.ª de Matadero y Laniceria; 5.ª de
 Fomento; 6.ª de Instrucción; y 7.ª de Abastecimiento y vigilan-
 cia nocturna, y entre los señores concejales de acuerdo
 fueron elegidos para la primera los señores Ama-
 lio, Ferrer y Mateo; para la 2.ª los señores Soria,
 Ferrer y Mateo; para la 3.ª los señores Soria,
 Ferrer y Mateo; para la 4.ª los señores Soria,
 Ferrer y Mateo; para la 5.ª los señores Soria,
 Ferrer y Mateo; para la 6.ª el
 tenor Amalio y para la 7.ª los señores Soria,
 Ferrer y Mateo.

Se designó al concejal tenor Mascari para vice-
 presidente de la junta provincial.

Se nombró al tenor Mateo concejal interino.

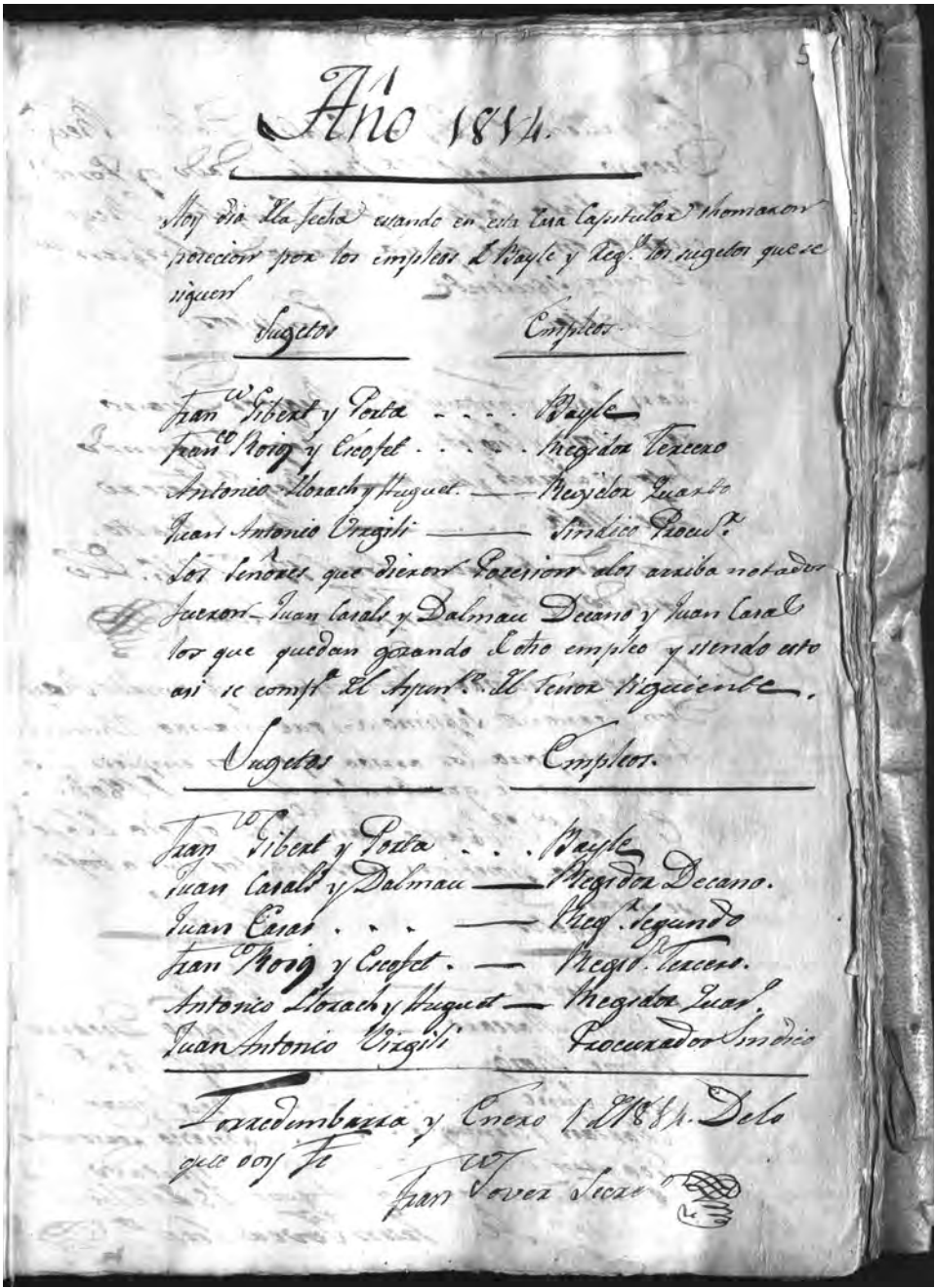
Se acuerda a D. J. Mar-
 cano presidente de la
 junta provincial.

Se acuerda a D. J. Mar-
 cano presidente de la
 junta provincial.

Se acuerda a D. J. Mar-
 cano presidente de la
 junta provincial.

Se acuerda a D. J. Mar-
 cano presidente de la
 junta provincial.

Acta d'un ple municipal del 1890

Acta d'un ple municipal del 1814

Don Pedro Cañellas y Arbos, Alcalde-Presidente de la Junta de Patronos del Patronato ANTONIO ROIG DE LA VILLA DE TORREDEMBARRA,

CERTIFICO: que en la escritura de testamento de Don ANTONIO ROIG COPONS protocolizada por Don Carlos Barberi y Font y autorizada por Don Jose Surribas y Riera, Abogado, Notario del Ilustre Colegio del territorio de la Audiencia de Barcelona con residencia en la capital, en treinta de junio de mil ochocientos noventa y ocho, obrante en el archivo de la Secretaria de este Patronato, consta literalmente transcrito dicho instrumento, que es del tenor literal siguiente:-----

"EN EL NOMBRE DE DIOS AMEN. -Antonio Roig y Copons, del comercio, natural de la villa de Torredembarra y vecino de esta capital, hijo legitimo y natural de los condeses D. Antonio Roig y Doña Rita Copons, consortes difuntos, hallandome en la plenitud de mis facultades intelectuales, procedo a la otorgacion de esta mi última voluntad, de la cual nombro albaceas a Don Ramon Casas, Don Jose Telarroja, Don Joaquin Padrinas, Don Jose Serra y Don Pedro Ball Llovera a los cuales confiero amplios poderes para que por unanimidad o por mayoría cumplan y ejecuten todo cuanto con el presente paso a disponer. -Primeramente quiero que todas mis deudas, si las tuviere, sean satisfechas a la posible brevedad y con sujecion al principio de la verdad sabida y buena fe guardada. -Dejo a la libre disposicion de los mismos albaceas, todo lo concerniente al entierro que se efectuará en el Cementerio de Torredembarra, en tierra, sin ninguna señal exterior, el funeral y pios sufragios celebraderos para el descanso de mi alma y demás de su obligacion y unicamente les encargo que supriman toda clase de ostentacion. -Dejo y lego a los hijos legitimos de mi primo her-

Imatge del Castell de Torredembarra. 1940

Imatge aèria d'un bombardeig sobre Torredembarra. 1937

•CULTURA:

Utilitzem el concepte de cultura en sentit ampli, i hi incloem les activitats culturals, festives i recreatives impulsades per l'Ajuntament, els centres culturals de la seva titularitat o les relacions amb entitats ciutadanes que s'hi dediquen. La primera documentació, força escadussera, data de la meitat del segle XX. Aquestes activitats van agafant protagonisme i el 1995 es crea el Patronat del mateix nom.

•INSTRUCCIÓ PÚBLICA. ENSENYAMENT:

La Llei d'instrucció pública de 9 de setembre de 1857 va ser el punt de partida d'una nova situació caracteritzada pel compartiment de competències entre els Ajuntaments i l'Estat. Amb el temps serà aquest segon qui assumirà les competències i càrregues que inicialment requereien en l'administració municipal i que a Torredembarra, des de finals del segle XIX, tenen l'especificitat de quedar sota el patrocini fundat pòstumament per Antoni Roig i Copons (vegeu el seu fons). Els anys 80 del segle XX (amb l'arribada de la democràcia) a més d'assumir les funcions de l'organització educativa, els Ajuntaments es bolquen a oferir diferents recursos acadèmics a la població.

•PROVEÏMENTS I CONSUM:

Si bé ja a l'Edat Mitjana el proveïment dels productes més elementals i indispensables per al consum de la població era una de les funcions bàsiques dels òrgans de govern local; la Nova Planta borbònica ho va confirmar indicant que, a més del govern polític i econòmic dels pobles, era competència de l'Ajuntament la provisió i abastament del Comú. En el municipi contemporani aquestes funcions han anat perdent pes sense arribar, però, a desaparèixer del tot. En el nostre arxiu només es conserva documentació a partir del segle XX, bàsicament la referent al proveïment d'aigua potable, la gestió de l'escorxador i el mercat. També es conserva la documentació la "Delegación Local de Abastos", que actuà per mirar de pal·liar la fam a la població durant l'etapa de la postguerra i el franquisme.

•ESPORTS:

La promoció de l'esport i la participació en la gestió de les instal·lacions van anar prenent rellevància a finals del segle XX.

•SERVEIS AGROPECUARIS I MEDI AMBIENT:

En zones rurals ha estat habitual que l'Ajuntament exerceixi

competències en matèria agrícola i ramadera; tant a nivell de control estadístic com de suport davant de danys i plagues sobrevinguts. A finals del segle XX es pren consciència de la importància del medi i els municipis van exercint tanques de prevenció i salvaguarda dels seus espais naturals i de l'entorn.

•**OBRES I URBANISME:**

En el municipi de l'Antic Règim era habitual que un o més consellers exercissin el càrrec d'obres. La seva funció consistia a vetllar per la bona marxa de les obres, per l'adequada aplicació de recursos col·lectius. El creixement urbanístic que es produeix a moltes poblacions del segle XIX motivà el ple desenvolupament d'importants competències municipals fins a arribar a la importància actual d'aquestes. No és però fins el segle XX que a l'arxiu torrenc es conserva documentació sobre el planejament i la gestió urbanística, les obres d'infraestructures i dotació de serveis o el control de les obres i activitats d'iniciativa privada.

•**SEGURETAT PÚBLICA. POLICIA LOCAL:**

Es refereix a les competències exercides pel municipi en el manteniment de l'ordre: els cossos de seguretat vinculats als Ajuntaments, la gestió del dipòsit municipal de detinguts i el control de la circulació de persones (principalment en temps de revoltes, guerres o règims dictatorials), així com la possessió d'armes per persones privades. A l'AMTo només ens ha arribat la documentació a partir del darrer terç segle XX; és també en aquest segle que a partir de l'augment dels vehicles a motor, el control del trànsit i les sancions esdevenen noves funcions policials.

•**BENEFICÈNCIA I ASSISTÈNCIA SOCIAL:**

Una altra funció exercida pels òrgans de govern local des de molt antic és l'atenció als més humils, l'assistència a les persones mancades de recursos i més desprotegides. Tímides iniciatives han mirat d'anar auxiliant els més desfavorits. A l'arxiu es conserven alguns documents de les darreries del segle XIX, però no és fins al XX que trobem més documentació sobre els serveis i ajuts oferts.

•**SANITAT:**

Els il·lustrats del segle XVIII i els higienistes del XIX van propugnar tot un seguit de mesures per a millorar la salubritat de les poblacions i les lleis municipals vuitcentistes van recollir aquestes propostes, d'aquest període

només conservem els llibres de gestió del cementiri (des de 1860) si bé també en aquesta data, pel Reial Decret de 18 d'abril de 1860, els Ajuntaments van passar a tenir competència en l'autorització d'obertura de farmàcies. Campanyes de previsió, mesures per la salubritat pública i alguns serveis d'atenció sanitària adreçats a la població es van incorporant gradualment.

•**TURISME:**

Una nova activitat pren força al llarg de la segona meitat del segle XX, fruit de l'afluència de turistes a la vila. La promoció del municipi i l'organització d'activitats adreçades a captar visitants va creixent fins que el servei s'estructura en el Patronat Municipal de Turisme, hereu funcional del Centre d'Iniciatives Turístiques (fons relacionat i que també es custodia a l'AMTo).

•**POBLACIÓ:**

La necessitat de conèixer el nombre d'habitants, la seva naturalesa i condició, així com els moviments migratoris ha motivat l'elaboració de documents de caràcter estadístic, com els censos i padrons. Els històrics padrons municipals són una bona font d'estudi ja que conté moltes dades que permeten conèixer la vida dels torrencs així com els moviments demogràfics (al nostre arxiu aquesta sèrie s'inicia el 1825, però que té buits documentals importants). Els diferents registres elaborats per l'administració contenen dades de caràcter personal que cal protegir, per tant, a l'arxiu se'ls aplica la més elevada protecció normativa fins que passen els períodes temporals que la llei estableix.

•**SERVEIS MILITARS:**

La creació dels exèrcits regulars va suposar que els habitants de pobles i viles haguessin d'assumir la prestació de tot un seguit de serveis, tant a l'hora de formar en les seves files com en matèria d'intendència. L'obligació dels nois de fer el servei militar va ser abolida l'any 1984 amb l'aprovació de la Llei d'Objectió de Consciència que permetia una alternativa a aquest servei d'armes: la Prestació Social Substitutòria. Finalment l'any 2000 s'aboleix la "mili" (nom amb què era coneguda aquesta pràctica) i l'arxiu ja no rep més expedients de lleva (la sèrie s'inicia el 1849).

•**ELECCIONS:**

Des del segle XIX la legislació atribueix als Ajuntaments tot un seguit de competències en la celebració d'eleccions.

La participació en els diferents processos es tradueix en la presència d'expedients que recullen els actes d'elecció dels diferents càrrecs i representants públics, així com del manteniment del cens electoral. Els primers expedients daten de la dècada dels 70 del segle XIX.

FONS DE LES ADMINISTRACIONS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA / PERIFÈRICA DE L'ESTAT ESPANYOL⁴

Nº	NOM DEL FONS	DATES	VOLUM
12	ESCOLA ANTONI ROIG	1932/1979	0,6 metres

L'escola és la descendent de la creada el segle XIX per voluntat testamentària de l'americano Antoni Roig i Copons⁵, de qui porta el nom el centre. Durant el govern de la de la II República, l'escola va entrar a formar part dels centres públics d'ensenyament. També va ser durant aquest període que es va crear l'Escola Unitària a Baix a Mar (el local que ocupà va ser construït per la Cooperativa La Marítima).

El fons comprèn dos subfons, un per a cada escola, ja que cadascuna es gestionava de manera independent i l'anàlisi documental així ho ha posat de manifest. Hi ha importants salts cronològics i poc volum documental. La documentació conservada abasta tant la gestió del centre com la dels alumnes:

•ESCOLA UNITÀRIA DE BAIX A MAR (1932/1959)

Expedients referents als alumnes (certificats mèdics, estadístiques d'alumnes matriculats), correspondència, llibres de comptabilitat, pressupostos i inventaris de material, i, durant la segona part de la dècada dels 50 la gestió de la mutualitat escolar "Virgen del Carmen".

•ESCOLA GRADUADA DE TORREDEMBARRA (1950/1979)

Documents de seguiment i control dels alumnes, dels mestres, inspeccions; participació en activitats culturals (concursos de poesia, de

⁴ El Quadre de fons normatiu distingeix entre ambdues titularitats a l'hora de classificar els fons, donada la continuïtat de l'escola, la qual no canvia d'activitat sinó de titularitat a causa dels canvis polítics viscuts en el país (República-Guerra Civil-Dictadura Militar), i com que a l'Arxiu Municipal de Torredembarra no hi ha cap altra fons de les referides tipologies, he optat per a agrupar-les en un mateix epígraf.

⁵ Vegeu el fons Patronat Antoni Roig.

pintura...) i esportives (bàsquet...), campanyes de capta de l'Església catòlica (dia de la Iglesia perseguida, de Misiones...); correspondència, registres de comptabilitat, inventaris de material i gestió de la mutualitat escolar “Vida y Ahorro”.

FONS D'INSTITUCIONS

Nº	NOM DEL FONS	DATES	VOLUM
3	HOSPITAL DE CARITAT PERE BADIA - PERE MAURI	1713/1984	2,1 metres

L'Hospital de la Caritat va ser fundat a voluntat de dos comerciants torrencs. El primer, el Pere Badia (Torredembarra, 1747- Torredembarra, 1801), va ser un dels indians que van fer fortuna a les Amèriques, en el seu cas a Nova Orléans. En el seu testament, datat l'1 de juliol de l'any 1793, va establir un llegat per a fundar l'Hospital de la Caritat, amb la finalitat d'acollir i assistir als pobres de la vila.

L'altre va ser el Pere Mauri i Flaquer (Torredembarra 1734- Barcelona, 1820), mestre d'aixa que va aprendre a fer de patró de velers i es va enriquir amb el comerç atlàntic. La seva implicació en la creació de l'hospital es palesa no només en el seus testament i codicil (1802 i 1820) pels que llega els seus béns per a la construcció d'un hospital de caritat, sinó també en els capítols matrimonials (1809) de les seves segones núpcies amb la també vídua Maria Font, pels que estableix que tots els béns relacionats i rebuts passaran a la seva mort a “*la Fundació de l'obra del Sant Hospital, que jo y ma difunta Muller, ab lo quondam Pere Badia idearem.*” I en nomena administradora a la dita Maria, la qual en va ser directora des del dia de la inauguració fins a la seva mort (1834).

La realització de l'hospital va ser complicada a causa dels problemes relacionals entre els marmessors d'ambdós llegats a més dels econòmics. Una nova injecció de diners va arribar des de Matanzas (Cuba) on residia el Jaume Badia, germà del Pere, que a la seva mort (1816) va deixar també un llegat adreçat a la construcció de l'Hospital.

Finalment el 7 d'octubre de 1824, es va inaugurar la seu de l'Hospital, d'estil barroc, a l'actual carrer Pere Badia número 1.

Fins el 1842 l'hospital va ser administrat pels marmessors designats i a partir d'aquesta data la fundació va quedar sota el patronatge de la corporació municipal.

Des del 1877 fins el 2009 s'hi van instal·lar les germanes de Sant Vicenç de Paül amb l'objectiu d'assistir els malalts pobres, també van exercir l'ensenyament primari fins el 1975; a partir d'aquest moment i fins l'actualitat fa les funcions de residència d'avis.

A través de la documentació conservada d'aquest fons es poden seguir tant la gestió del patrimoni de la institució, com l'activitat benèfica de la vila de Torredembarra als segles XIX-XX:

•CONSTITUCIÓ I GOVERN DE L'HOSPITAL.

Es conserven els documents constitutius principals (l'obertura del testament i constitució de la Fundació de l'Hospital de l'any 1801, i l'acta de la presa de possessió de l'Hospital i dels seus béns per part de l'Ajuntament, 1842) així com diversos reglaments i llibres d'actes de la Junta (segles XIX i XX).

•GESTIÓ DEL CENTRE:

La documentació de caire econòmic és el gruix del fons documental: pressupostos, llibres de caixa, del compte general, debitoris, control de les despeses i els ingressos es conserven amb una continuïtat temporal poc interrompuda i que abasta els segles XIX i XX. També hi trobem el control del patrimoni, del personal i els afers jurídics; així com de les seves relacions externes per via epistolar.

•ACTIVITAT SANITÀRIA:

Llistes amb els pacients ingressats i algunes relacions de medicaments ens poden aproximar a la tasca mèdica de l'hospital. Aquesta documentació conté dades altament protegides i molta part encara està exclosa de la consulta.

•ENSENYAMENT:

Si bé tenim coneixement d'aquesta funció, a l'AMTo no en queda cap altra prova documental que una sol·licitud de taules, cadires i material escolar feta per la mare superiora de la congregació al Ministerio de Educación datada el 1955.

•**DOCUMENTS PERSONALS DE PERE BADIA I PERE MAURI.**

Entre el fons es van trobar diferents escriptures notarials de les famílies dels fundadors: adquisicions, censals, capítols matrimonials, etc. aporten una valuosa informació per a contextualitzar els personatges (S. XVIII-XIX).

Nº	NOM DEL FONS	DATES	VOLUM
4	PATRONAT ANTONI ROIG	1878-2012	3,8 metres

El dia 3 de setembre es va constituir la primera Junta del Patronat, el qual va ser fundat per satisfer la voluntat testamentària del comerciant Antoni Roig i Copons (Torredembarra, 1817 - Torredembarra, 1885) que va fer fortuna a les Amèriques. En el seu testament, datat el 3 de juliol de l'any 1878, va deixar els seus béns per crear una Fundació Piadosa, amb l'objectiu de desenvolupar l'ensenyament entre els nens i nenes de Torredembarra, així com atorgar un dot a les donzelles pobres de la vila pel seu casament.

Queda estipulat que la Junta del Patronat estigui formada per l'Alcalde de l'Ajuntament de Torredembarra, un regidor, el farmacèutic més antic i dos dels majors contribuents, nascuts i residents a la vila.

A través d'aquest fons es poden seguir tant la gestió del patrimoni de la institució, el seu funcionament intern i la gestió de les activitats del Patronat, com els fruits de la seva activitat, la dotació de donzelles i l'ensenyament a Torredembarra, que permeten estudis socio-econòmics de la població a finals del segle XIX- principis del XX:

•**FUNDACIÓ I GOVERN DEL PATRONAT:**

Des de l'escriptura fundacional, a una còpia certificada del testament l'any 1919, fins reglaments, estatuts a més de les actes de la Junta, poden ser consultats a l'AMTo. Aquesta documentació permet l'aproximació al funcionament i l'organització del govern del Patronat que porta el nom del seu benefactor.

•**DOTACIÓ DE DONZELLES:**

Seguint la voluntat testamentària d'A. Roig, un terç de tota la seva fortuna va ser destinada a dotar les torrenques filles de les famílies més humils. El grau d'importància dels diners que es percebien es manifesta en

els nombrosos expedients de sol·licitud que es conserven⁶, així com en els casos de picaresca que es van produir, donant-se la paradoxa que algunes noies volien passar per pobres per a poder cobrar el dot. Actualment ja no cal l'informe de pobresa i es concedeix a totes les vilatanes que ho sol·licitin; com que la quantia ha passat a ser merament simbòlica, la finalitat inicial del dot ha estat rellevada per a un valor sentimental, fet que explica que avui dia encara siguin moltes les noies recent casades que el demanen.

•**ENSENYAMENT:**

L'escola va començar a funcionar el 1886. Les primeres classes es van fer a les aules de l'escola pública, mentre es feia el nou edifici. Per tal de garantir que l'educació arribés a tots els nens, nenes i joves (es fa una classe nocturna), el material escolar també el pagava el Patronat Antoni Roig. L'any 1932⁷, va quedar incorporada al sistema públic i s'hi van seguir fent classes fins el curs 1995-1996. Actualment, l'edifici acull tasques relacionades també amb l'ensenyament: l'Escola Municipal de Música, les Aules d'adults, a més de ser seu de diverses entitats culturals de la vila i de cursos i activitats més o menys temporals.⁸ Entre la documentació conservada trobem informació sobre els alumnes, els mètodes d'ensenyament o els mestres, si bé que aquesta és força discontinua. La sèrie més completa és la de correspondència, que s'inicia el 1886.

•**PATRIMONI I GESTIÓ ECONÒMICA:**

Els béns, valors i edificis de la fundació comporten tota una sèrie de tasques que recull la documentació conservada. Des de l'expedient per la construcció de l'edifici i alguns lloguers fins pressupostos llibres i de comptabilitat permeten a l'investigador endinsar-se en les finances del Patronat.

•**CORRESPONDÈNCIA I GESTIÓ ADMINISTRATIVA.**

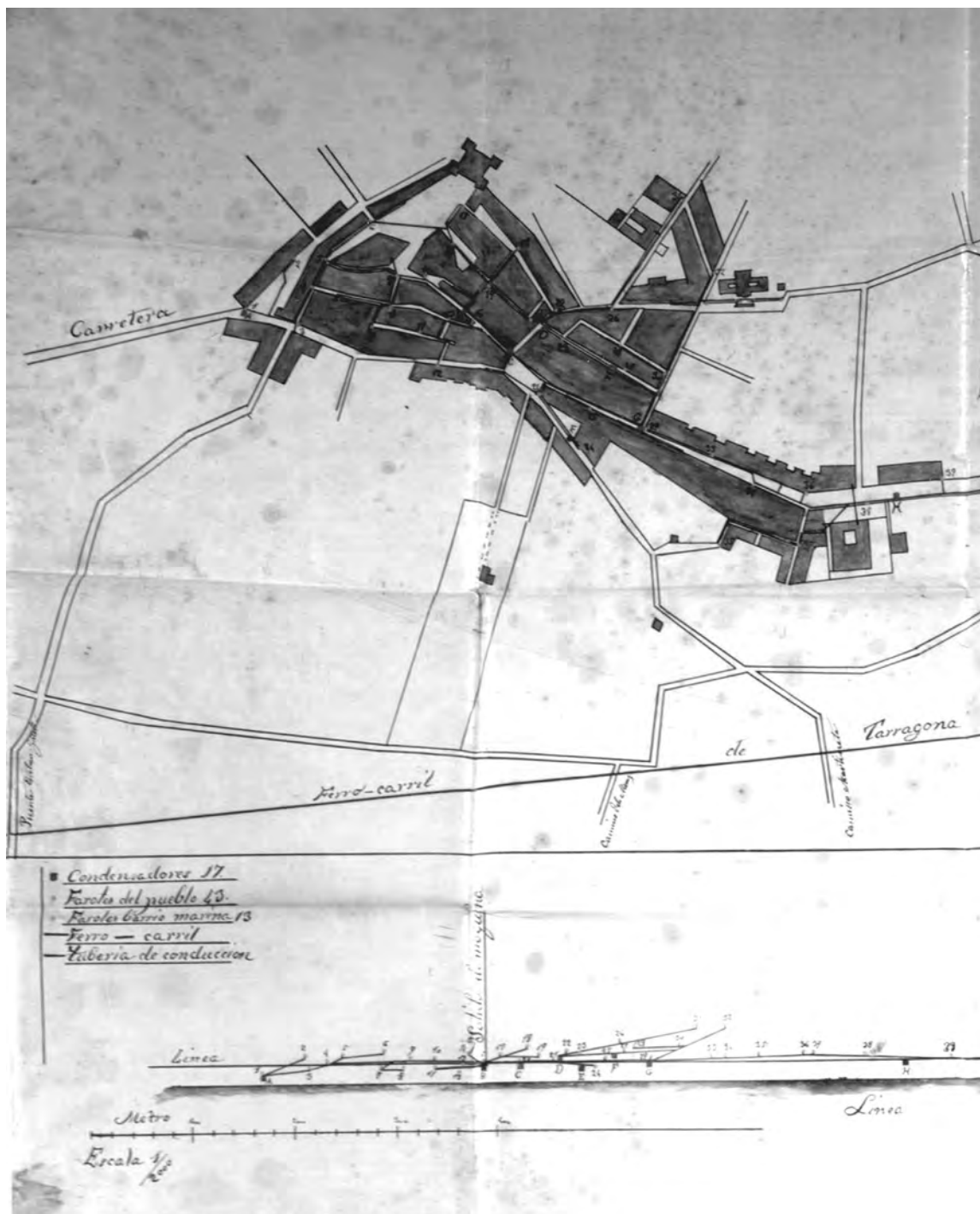
Les comunicacions externes han quedat recollides de manera força continuada entre 1886 i l'any 2000, però pateixen un buit de trenta anys al principi del segle XX.

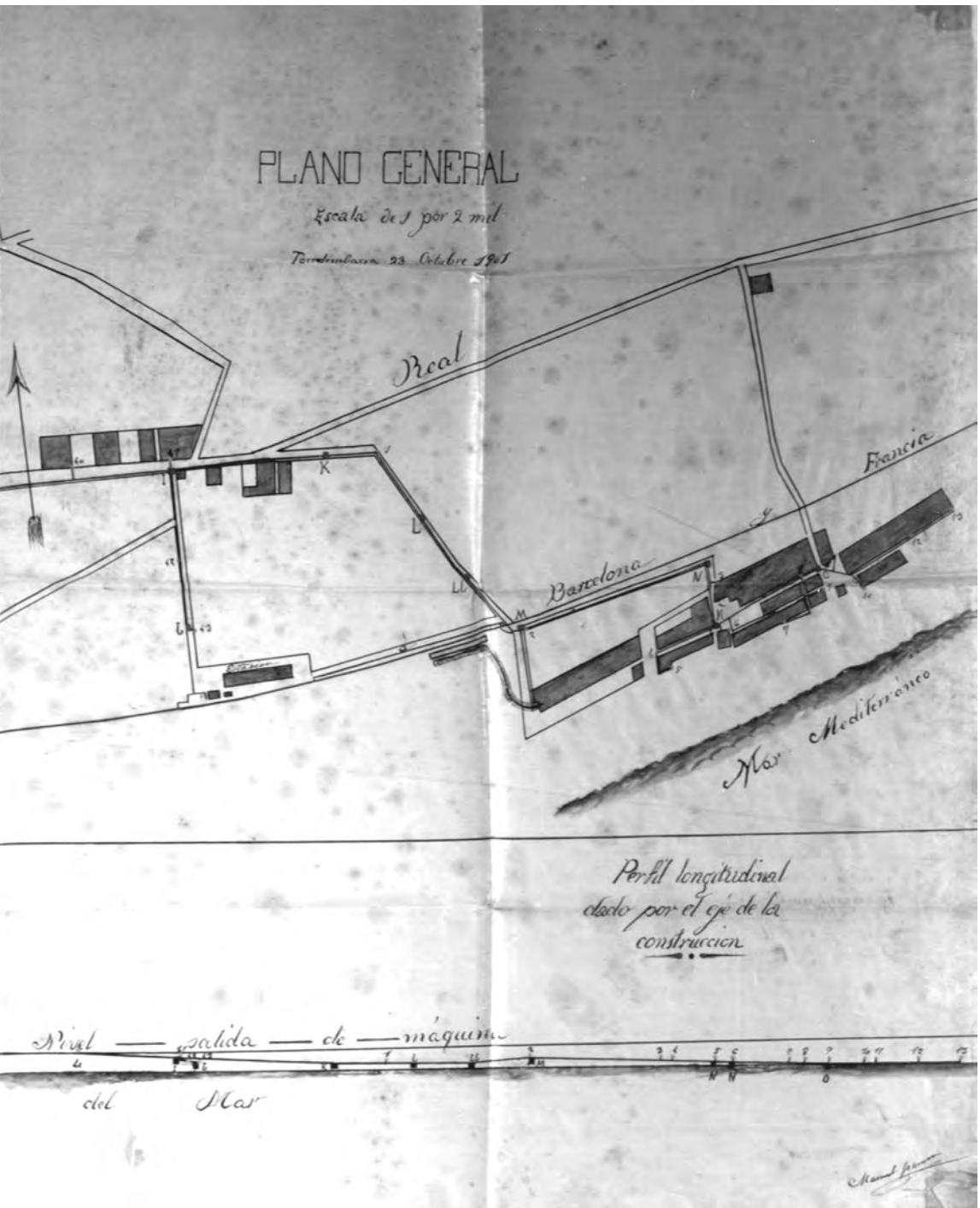
Es conserven pocs contractes i aquests fan referència a assegurances i elements de seguretat.

⁶ Sèrie dels expedients de sol·licitud del dot. 1886-2012 (data de creació). Volum: 2 metres.

⁷ Veieu el fons Escola Antoni Roig (1932/1979)

⁸ El nom segueix encara vinculat a la instrucció ja que el nou centre d'ensenyament primari es diu CEIP Antoni Roig.

FONS RELIGIOSOS

Nº	NOM DEL FON	DATES	VOLUM
	PARRÒQUIA DE SANT PERE APÒSTOL DE TORREDEMBARRA	1440/1956	9 DVD

L'any 2009 es va signar un conveni entre l'Ajuntament de Torredembarra i l'Arquebisbat de Tarragona pel qual el primer patrocina la digitalització dels documents històrics referents a la parròquia torrenca dipositats a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona i el segon en donava una còpia a l'Arxiu Municipal de Torredembarra; els documents digitals resultants són consultables per internet⁹ però com que aquesta eina telemàtica no es troba a l'abast de tothom, he cregut oportú donar a conèixer l'existència d'aquestes còpies a l'AMTo a les quals pot accedir qualsevol usuari de l'arxiu.

El 1235 les esglésies de Torredembarra, Clarà i Montornès se segregaren de la parròquia de Tamarit. El rector de la nova parròquia havia de fixar la seva residència a Torredembarra. El 1275 tenia com a sufragània l'església de Montornès. A la darrerria del segle XV era de col·lació de l'arquebisbe de Tarragona. En fou sufragània l'església de Clarà. L'edifici actual és el resultat de diverses transformacions: una primera tingué lloc el 1454, la segona vers el 1558, quan els prohoms de Torredembarra contractaren el tarragoní Bernat Cassany perquè bastís el campanar, el portal i altres dependències del temple, i una tercera etapa comprèn el període 1676-1680. Finalment, entre el 1771 i el 1774, foren construïts el creuer i l'absis actuals. El 1705, els germans Jaume i Sebastià Guilla, de la vila de Tremp, construïren el magnífic orgue que ha pervingut fins avui. L'altar de Santa Rosalia, patrona de la vila, fou construït el 1791, mentre que el quadre de la santa fou portat de Tarragona el 1645.¹⁰

La documentació digitalitzada abasta des del segle XIV fins a la primera meitat del segle XX i en destaquen pel seu volum i contingut les sèries de registres sacramentals i notarials. També han fet cap a l'arxiu tarragoní documents de productors no eclesiàstics (Cort del Batlle i Universitat). A continuació exposo la descripció a partir de la classificació feta pel mateix AHAT:

⁹ <http://www.ahat.cat/Principal/FonsDocumentals>

¹⁰ Història del productor feta per l'AHAT el mes de març de 2010.

•SACRAMENTALS:

Aquest grup de sèries neix arran del Concili de Trento (1545-1563) que va establir l'obligatorietat que els rectors registressin tots els sacraments oficiats als seus parroquians. Fins a mitjans del segle XIX hi podem trobar els registres sacramentals de la sufragània de Clarà. Aquesta font esdevé primordial per a poder realitzar estudis demogràfics i socioeconòmics dels anys previs a la creació del registre civil ja que a les partides registrades s'hi acostuma a recollir el nom/s i primer cognom de qui rep el sacrament (per ex. el del nadó en el cas del baptisme), els progenitors (nom i cognoms dels homes, nom de la dona), la procedència i l'ofici. S'han conservat els llibres de baptismes (1566-1939), confirmacions (1587-1859), matrimonis (1567-1936), de compliment pasqual (1750-1949) i d'òbits (1440-1939).

•NOTARIALS:

Com que les notaries laiques estaven ubicades en poblacions principals, en el món rural els rectors assumien sovint funcions notariales en ser –normalment– les úniques persones que sabien llegir i escriure en els pobles petits. A Torredembarra la sèrie és molt rellevant i continuada i permet una molt bona aproximació a la vida torrenca medieval i moderna. S'han conservat: Manuals noterials (1320-1736), capítols matrimonials (1585-1763) i testaments (1500-1903).

•ESGLÉSIA I ADMINISTRACIÓ ECONÒMICA:

Poc volum documental però força interessant sobre les rendes del rector i les disputes amb els representants de la vila.

•CONFRARIES:

Només s'ha digitalitzat el "Llibre de les confraries. Començant en lo any 1656".

•HOSPITAL DE POBRES:

Troben ben pocs documents d'aquesta obra caritativa: l'extracte realitzat al segle XIX de la notícia d'una donació a l'hospital de pobres l'any 1378, la creació d'un censal (1779), una llicència per celebrar misses a la capella (1825) i factures-rebuts de material per l'hospital (1956).

DOCUMENTACIÓ NO ECLESIASTICA:**•BARONIAL:**

Llibres de la Cort del batlle de Torredembarra que recullen bàsicament les crides i les actuacions derivades de la jurisdicció civil que exercia el batlle

reial. Es conserven dos interessants volums (02.07.1416 - 15.02.1422) (18.07.1429 - 30.07.1432).

•**UNIVERSITAT.**

Nom que rebia a l'Edat Mitjana la col·lectivitat de les persones d'una vila o d'un terme jurisdiccional formada pels caps de casa, revestida d'una certa personalitat pública premunicipal, a la qual eren reconeguts uns privilegis i la representació davant el senyor feudal. Es consolidarà durant l'Edat Moderna, quan la «universitat» és la designació pròpia de Catalunya dels govern locals (constituïts i organitzats en assemblees, consells i magistrats). S'ha conservat documentació solta (s. XVII-XVIII) de diverses sèries: Clavaria, monopolis i jurats.

FONS D'ASSOCIACIONS I FUNDACIONS

Nº	NOM DEL FONS	DATES	VOLUM
2	CENTRE D'INICIATIVES TURÍSTIQUES	1965-1996	4,6 metres 1.943 fotografies 1 disc vinil (45 r.p.m)

El Centre d'Iniciatives Turístiques (CIT) és una associació creada l'any 1965 i registrada el 1966 (data dels seus estatuts). Tenia la finalitat d'incentivar el turisme incipient al país, i a Torredembarra, i realitzar tot un seguit d'activitats culturals relacionades amb la promoció de la vila. Es va dissoldre el 1995, ja que la seva tasca va perdre importància davant la creació del Patronat Municipal de Turisme que treballa en la mateixa direcció.

•**GESTIÓ INTERNA:**

Els llibres d'actes (1966/1994), més algunes memòries, reglaments, relacions de socis i correspondència permeten l'estudi de l'administració de l'entitat; el control econòmic queda registrat en diversos llibres de comptes que tenen una continuïtat gairebé ininterrompuda.

•**ACTIVITATS DE PROMOCIÓ I LÚDICO-CULTURALS:**

Des de fulletons d'informació turística i guies comercials, fins l'organització de concursos de poesia, de catifes de Corpus o de sardanes (aquests darrers en col·laboració amb l'Associació Sardanística l'Antina) tenen cabuda en l'ampli ventall d'activitats organitzades per l'entitat.

D'entre aquest divers panorama cal destacar el valuós material gràfic (cartells i altres elements que acompanyaven l'acte) elaborat a partir de les xilografies d'Antoni Gelabert¹¹ per a les festes conegudes com “El Baúl de la Abuelita” i el “Premio Nacional de Periodismo Mañé y Flaquer”, creat l'any 1977, i que avui dia encara té continuïtat si bé sota el paraigües organitzatiu dels patronats vinculats a l'Ajuntament de Torredembarra. Dins aquesta promoció artística de la vila, trobem el disc que la cantant Conchita Bautista va enregistrar a la casa Belter.

•**FOTOGRAFIES:**

Molts dels actes organitzats van ser testimoniats en fotografies. Els protagonistes i participants han quedat immortalitzats en gairebé dos milers d'imatges, la majoria positius en blanc i negre.

Nº	NOM DEL FONDS	DATES	VOLUM
6	CONFRARIA DE PESCADORS DE TORREDEMBARRA	1933/1995	3,4 metres

El 14 d'octubre de 1944 es constitueix formalment la primera junta de la Confraria de Pescadors de Torredembarra, si bé l'origen d'aquesta entitat cal cercar-lo en les associacions mutuels i de consum que els pescadors i els habitants del barri de Baix a Mar van crear des de finals del segle XIX fins al final de la Guerra Civil espanyola (1939)¹².

¹¹ Reconegut xilògraf barceloní que estiujava al Baix Gaià, molt vinculat al territori, va edevenir el fundador i el mestre de dues escoles del gravat en fusta: el Xilòforum a Altafulla i La Torre de l'Encenall a Torredembarra (vegeu-ne el fons).

¹² Les fusions i escissions d'associacions, donen una visió molt confusa del fil conductor del passat d'aquesta entitat. A continuació presentem les diferents associacions de les que se'n té constància: El 1877 neix la Sociedad de Socorros Mútuos de San Juan Bautista amb l'objectiu de procurar un auxili als associats si una malaltia o impossibilitat els impedeix treballar. El 1901 es renova el reglament i s'escull president a Antoni Rovira Pijuan. El 1895 la Cooperativa Marítima és fundada per una trentena de pescadors que s'associen per tal de garantir diversos serveis als seus socis, des del subministrament de productes alimentaris, per la llar i per a la pesca, fins l'ajut a la construcció o compra d'habitatges i barques. En la renovació dels estatuts, l'any 1927 trobem com president a A. Rovira Pijuan. Des del 1909 que hi ha referències de la Unión Industrial de Pesca. La qual, segons el reglament de 1933, va ser absorbida per Sección Mutua de Socorros del Barrio de Pescadores y sus anejos, de la Sociedad Cooperativa la Marítima. El president nés el Sr. A. Rovira Pijuan. El 1935, a més de la Sección Socors Mutuos de la Marítima, es té constància que existeixen l'Assemblea d'Associacions Nacionals de Pescadors del Mediterrà la Societat Patronal de Pescadors i la Societat Obrera de Pescadors, totes de Torredembarra. El 1936 les cooperatives de consum torrenques es van unir sota el nom d'Unió de Cooperadors de Torredembarra.

Encara que la Confraria de Pescadors sigui l'hereva d'anteriors associacions, per les fusions i/o absorcions, no se n'ha conservat la documentació i per tant, el fons que es conserva a l'AMTó equival al període en què l'entitat és concebuda com una sola persona jurídica i així es constata en l'anàlisi de la documentació.

El fons testimonia les activitats mutuels, de consum i pòsit que desenvolupava la Confraria de Pescadors, així com la seva pròpia gestió administrativa interna i les relacions externes amb altres institucions i administracions:

• **GOVERN I GESTIÓ DE CONFRARIA:**

Poca documentació es conserva al nostre arxiu sobre el govern de l'entitat ja que els llibres d'actes no han estat transferits i es troben a les dependències dels seus titulars. Sobre l'administració del personal es conserven varis contractes laborals i cotitzacions a la seguretat social dels anys 60-70 del segle passat. Pel que fa a les finances i el patrimoni, trobem alguns contractes, inventaris i llibres de balanços trimestrals (1982-1994). La correspondència s'inicia el 1940 i arriba –amb algunes llacunes– fins els anys 80 del segle XX.

• **ACTIVITAT MUTUAL.**

Les relacions amb els afiliats i assegurats queden registrades en els llibres “del seguro de las barcas” (sèrie molt complerta que abasta des del 1950 fins el 1969), també ens han arribat documents referents a les finances de la mutualitat, el control de la cotització i les baixes/altes laborals, així com sobre les prestacions socials (la major part és dels anys 50 fins els primers 70 del segle XX).

El mateix any es crea la Sociedad Patronal de Pescadores amb l'objectiu de defensar els interessos dels seus associats i expandir la cultura entre ells. Tot i les dades anteriors, sembla que la Llotja, creada per la Unión Industrial de Pesca, no perdrà la seva autonomia ja que el 1939, en un inventari del dia 1 d'abril, es parla del Pòsit de Pescadors com a una entitat diferenciada, la qual es vincularà posteriorment a la Confraria de Pescadors. A partir del 1940 tot el moviment associatiu queda integrat en l'únic Sindicato Vertical, fins que el 1944 s'escull la junta de la Cofradía de Pescadores, sempre sota el control del “Jefe Local de FET y de las JONS” posteriorment, en l'assemblea general del 20 de novembre de 1944 s'aprova el nom de Cooperativa del Mar de la Cofradía de Pescadores de Torredembarra. Tornem a trobar com a “Jefe de la Cofradía” al senyor Antonio Rovira Pijuan. El 1978 s'aproven uns nous estatuts de l'entitat, la qual queda inscrita i registrada amb el nom de Confraria de Pescadors de Torredembarra. L'any 1983 un grup de socis del barri de Baix a Mar inicien el procés per a recuperar La Cooperativa la Marítima com a entitat sobirana, fita que assolixen l'any 1987. A partir del 1987 la Confraria de Pescadors segueix la seva trajectòria ben diferenciada de la Cooperativa.

•**LA BOTIGA:**

La gestió del magatzem pensat per a proveir els associats ha deixat alguns testimonis documentals com llibres de comptabilitat i proveïdors, de registre de factures i de despeses de la segona meitat del segle XX.

•**LA LLOTJA:**

Aquí trobem el gruix de la documentació i la que fa referència a l'activitat principal de la confraria: Llibres de registre de les captures, de les compres i vendes de peix, de les subhastes i de caixa del pes. L'àmbit temporal queda gairebé cobert entre el 1944 i el 1989. L'anàlisi detallada de les quantitats i les varietats de pesca entrants permetria seguir l'evolució marítima de la costa torrenca.

Nº	NOM DEL FONDS	DATES	VOLUM
16	LA TORRE DE L'ENCENALL	2013 1969/2004	0,1 metres 1 CD (àudio) xilografies: gravats i matrius

L'any 1968 naixia a Torredembarra una escola de gravat en fusta de la mà d'Antoni Gelabert i Casas¹³, en un context de ressorgiment de la xilografia a Catalunya. L'entitat va estar molt arrelada a la vila, els habitants n'eren els alumnes i els creadors d'un interessantíssim i valuós material xilogràfic que tractà amb entusiasme i modernitat les més diverses temàtiques: goigs, felicitacions de Nadal, ex-libris, etc.

Arran dels treballs d'investigació fruit de la X Beca de Recerca Manuel Crehuet i en col·laboració amb el Centre d'Estudis Sinibald de Mas de Torredembarra de preservar el patrimoni cultural de la vila, està aflorant un ingent material xilogràfic, fins ara ocult per les cases particulars.

¹³ Gran Enciclopèdia Catalana: Antoni Gelabert i Casas (Barcelona, 1911-1980). Artista gravador. Excel·lí en les xilografies. Autor d'uns tres-cents ex-libris i de llibres de bibliòfil, com el Llibre de la Mare de Déu de Montserrat (1962), Els set pecats capitals (1963), Històries de les bruixes d'Altafulla (1971) i Ninots i rodolins (1972). Fou mestre de pedagogia artística i creador de les escoles de gravat Xiloforum, d'Altafulla, i la Torre de l'Encenall, de Torredembarra.

¹⁴ Per l'article 19.1 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, les peces de creació artística queden excloses de la definició de patrimoni documental, davant això, d'una banda vull expressar que l'arxiu s'ha brindat a custodiar i tractar tot aquest material que no trobava on ser acollit; i de l'altra explicar que si l'he integrat al quadre de fons és per la rellevància que tot aquest material té per a la vila de Torredembarra, encara que es dona la paradoxa que el que hauríem de considerar com a material auxiliar del fons n'ha esdevingut la part central.

•El fons recull la història oral i està compost per les entrevistes gravades per la investigadora Mercè Alonso als que van ser membres de Torre de l'Encenall. Paral·lelament l'arxiu acull¹⁴ les obres resultants de l'activitat gravadora sobre fusta: xilografies impreses i matrius dels diversos protagonistes i artistes¹⁵. El volum de gravats està augmentant gràcies a les aportacions i col·laboracions de diferents persones i està esdevenint el gruix del fons.

Nº	NOM DEL FONDS	DATES	VOLUM
5	“MASA CORAL” LA VEU DEL POBLE	1956/1970	0,1 metres

La Veu del Poble és una coral de Torredembarra que té una llarga trajectòria. El 1901 es funda una coral amb el nom d'Agrupació Coral la Veu del Poble, i el 1931 l'orfeó torrenc també emprà aquesta denominació. La desfeta que provocà la guerra civil (1936-1939), va desintegrar la coral. L'any 1956 es refunda i recupera el nom, si bé amb alguns problemes. El vell nom d'*Agrupació Coral La Veu del Poble* no agradava als censors franquistes, finalment s'autoritza la formació amb el nom *Masa Coral La Veu del Poble*. Es tracta d'una entitat sense ànim de lucre, creada amb la voluntat de cantar i passar-s'ho bé.

Si bé es tracta d'un fons amb molt poc volum documental, permet l'aproximació a un dels moviments associatius més vius durant el franquisme i de major trajectòria de Torredembarra:

•**CONSTITUCIÓ I ADMINISTRACIÓ:**

La documentació que l'AMTo conserva d'aquesta entitat és força minsa però significativa pel que fa a la dècada dels anys 50 i 60 del segle XX. A més dels estatuts de l'any 1956 hi consten les actes de la junta d'entre el 1956 i 1968. També es conserven alguns registres de cantaires i correspondència que ens apropa a les relacions externes que mantenia.

•**CÒPIES.**

Donat que el fons és pobre en documentació original de gran part de la seva existència, les còpies ofereixen informació d'interès de conservar.

¹⁵ Del mestre A. Gelabert també trobem gravats seus en el fons del CIT (llegiu-ne la descripció més amunt) per qui va crear cartells i divers material gràfic, fruit de la seva vinculació amb Torredembarra i de la seva amistat amb els membres de la junta dels anys 60-70 del segle XX.

Ressalten un contracte de lloguer d'un local a la coral del 1901, els "Estatuts de l'Agrupació Coral la Veu del Poble" de 1933 i una "Breu història de la Veu del Poble", datada el 1977 d'Anton Pujol Casasús.¹⁶

•**MATERIAL IMPRÈS:**

El fons conté alguns dels programes de les caramelles organitzades per la coral entre el 1952 i el 1963. Pel que fa als cartells només n'hi ha un parell del 1970, a més de l'interessant anunci editat per l'Agrupació Coral Torredembarra el mes de febrer del 1936 titulat "A l'opinió pública" i que comença "Amb el fi d'evitar males interpretacions que nosaltres seriem els primers de lamentar (...)".

•**COL·LECCIONS I HEMEROTECA:**

Entre els documents també s'hi ha trobat algunes partitures i lletres de cançons, a més de revistes editades per altres formacions corals.

Nº	NOM DEL FONDS	DATES	VOLUM
13	TORREDEMBARRA DECIDEIX!	2009-2010	0,05 metres; paper 137,33 Mb de documents digitals: textos en .doc, .docx i .pdf 112 imatges .jpg i .pdf. 6 àudios MP2 i MP3

La plataforma ciutadana *Torredembarra decideix!* neix de manera provisional el mes de novembre de 2009 i, després de diversos actes informatius adreçats a la població i a les entitats de la vila, queda oficialment constituïda el dia 1 de desembre.

El seu objectiu és preparar una consulta a Torredembarra, sobre la independència de Catalunya; la qual està emmarcada en el procés global de consultes arreu del territori català que es va iniciar a Arenys de Munt el 13 de setembre del mateix any.

El referèndum, si bé que no vinculant, es va portar a terme del dia 25 d'abril de 2010. La documentació ingressada (majoritàriament en suport electrònic) fa referència directa a l'acte de la consulta popular a Torredembarra sobre la Independència de Catalunya: preparació i resultats.

¹⁶ L'article, com que no està signat, en un primer moment va quedar registrat com d'autor desconegut, però posteriorment vaig poder adjudicar-li l'autoria ja que vaig localitzar-ne un fragment publicat a "La Torre de la Vila" (febrer-març 1984) degudament identificat.

També conté documentació de la seva col·laboració en la organització de diverses activitats, totes adreçades a la difusió i salvaguarda de la cultura catalana:

•**ORGANITZACIÓ ADMINISTRATIVA:**

Conté les fitxes del voluntariat.

•**GESTIÓ DE L'ACTIVITAT:**

L'objectiu que va generar la creació de l'associació és l'organització de la Consulta del 25 d'abril de 2010 i per tant el testimoni d'aquest acte és el gruix de la documentació entregada a l'AMTo: normativa i instruccions, actes de la Junta Electoral Local i de la Comissió Organitzadora Torredembarra Decideix!, correspondència del grup de treball, material gràfic (cartells, díptics...), publicitat (premsa escrita, falques de ràdio...) i la votació (composició de les meses, actes de votació, escrutinis). La plataforma ha participat en d'altres actes que han deixat petja documental en el fons, el Bus-Manifestació a Barcelona del dia 10 de juliol de 2010 i la benvinguda del Correllengua.

FONS COMERCIALS I D'EMPRESES

Nº	NOM DEL FONS	DATES	VOLUM
11	CASA HUGUET, VINS I EXPORTACIONS ¹⁷	1888-1965 <i>(màxim volum: primer terç del segle XX)</i>	10 metres

¹⁷ Nom donat per l'arxiu i consensuat amb la família ja que el nom de l'empresa ha anat variant amb el temps: En els primers llibres de comptabilitat no hi consta cap nom empresarial, només les signatures dels responsables de la família Huguet. La primera referència empresarial la trobem en una impressió feta a la primera pàgina del llibre "Cuentas corrientes de compradores de vino champagne de la Viuda Enrique Huguet", (1895-1930), en aquesta mateixa pàgina hi ha unes correccions fetes a posteriori: ~~vino champagne~~ y Ventas de la ~~Viuda Enrique Huguet~~ Esteban Huguet. A partir del 1905 els impresos comercials porten la identificació Esteban Huguet. Torredembarra.

Amb l'esclat de la Guerra Civil i davant l'absència de la família, l'empresa és col·lectivitzada pels seus treballadors (4.12.1936-19.01.1939) els primers mesos s'empren els mateixos impresos però s'hi sobreescríu a màquina o amb també "Empresa Colectivizada", i a partir del mes de maig de 1937, llegim també sobreimprès "Empresa colectivizada. Sucesora de E. Huguet. Exportadora de Vinos". Paral·lelament la Esteban Huguet va seguir fent negoci des de la Zona Nacional on va estar durant la Guerra Civil, en aquesta documentació es mantén el nom del familiar titular "Esteban Huguet". Per tot plegat i per donar un nom uniforme al fons s'ha convingut a denominar-lo "Casa Huguet. Vins i exportacions".

La família Huguet de Torredembarra va iniciar el seu negoci el darrer terç del segle XIX fins la primera meitat del s. XX. Del petit comerç van passar a ser elaboradors però sobretot exportadors de vins.

També controlava un magatzem on s'hi venien llegums i altres productes alimentaris. Durant la Guerra Civil l'empresa va ser col·lectivitzada i gestionada pels seus treballadors fins la derrota republicana (1939).

La família, que per motius familiars es trobava fora de la vila al moment de l'esclat de la Guerra, va quedar-se a la Zona Nacional fins la derrota republicana, des d'on va continuar portant negocis relacionats amb l'exportació de vins. Instal·lats primer a Saragossa (agost-octubre de 1936), van estada d'uns dos anys a Navalmoral de la Mata (Cáceres) fins que passen a Leganés (des del juny 1938 fins febrer de 1939).

Acabada la guerra retornen a Torredembarra i reprenen el negoci però amb la mort del patriarca Esteban Huguet Borràs, el patrimoni es disgrega entre els fills. La major part de la documentació és del primer terç del segle XX i fa referència a la gestió de l'empresa, la part destacable del present fons.

•GESTIÓ DE FAMILIAR DE L'EMPRESA:

Sens dubte la major part del volum documental ingressat a l'AMTo el qual permet un bon estudi sobre el desenvolupament d'una empresa i el comerç de vins durant els inicis del segle XX. Les sèries són molt complertes: Els llibres de registre de correspondència recullen totes les cartes tant rebudes com emeses (copiador de cartes); una altra sèrie a ressaltar és la formada pels "embarques por vapor", centenars de carpetes titulades amb el nom del vaixell que contenen tota la informació referent a la seva tasca comercial; els resultats econòmics es poden resseguir en diversos llibres comptables, factures i obligacions. Pel que fa a l'activitat comercial feta per la família des de la Zona Nacional durant el temps de guerra, s'ha conservat part de la correspondència.

•COL·LECTIVITZACIÓ:

Entre els documents d'aquest període hi podem llegir l'acta de la col·lectivització datada el dia 4 de desembre de 1936 per la qual l'empresa passa a ser dirigida i gestionada pels seus treballadors; d'aquesta etapa n'ha quedat de testimoni documentació de comanda, correspondència comercial i documentació bancària.

• **ACTIVITAT POLÍTICA.**

En tant que membre del consistori, entre el fons es conserven algunes cartes de convocatòria a les sessions plenàries de l'Ajuntament (1952-1953) i correspondència de la Jefatura Local del Movimiento. També es poden llegir algunes de les actes d'inspecció fruit de la tasca d'Inspector contra el Fraude de la província de Tarragona (1944/1962) exercida per Esteban Huguet Viada.

Nº	NOM DEL FON	DATES	VOLUM
15	ANTONIETA AGUSTÍ, PERRUQUERIES	Ca. 1960-2011	300 fotografies (aprox.)

L'Antonieta Agustí i Valls va néixer a Torredembarra el dia 18 de febrer de 1946 i va escollir la Perruqueria com a companya laboral de la seva vida. Des de l'aprenentatge al mestratge, la protagonista va assolir una gran competència en l'estilisme i el va saber compartir i difondre per diverses escoles, ciutats i països. Cal afegir també la vessant empresarial que la va portar a obrir diversos centres d'estètica així com dues escoles de perruqueria a Tarragona.

El fons està encara en procés de classificació i descripció donada la recent incorporació a l'AMTo (juny 2013) i està compost per centenars de fotografies, imatges que expliquen l'evolució històrica tant de la trajectòria professional d'Antonieta Agustí com de l'estilisme i la perruqueria al llarg de la segona meitat del XX i principis del XXI:

• Instal·lacions, equips de treball, desfilades, campionats, exhibicions, models de pentinat, propagandes, etc.

Nº	NOM DEL FON	DATES	VOLUM
12	L'ABANS – TORREDEMBARRA (Editorial Efadós)	2011 <i>(data de creació)</i> 1870-1975 <i>(data del contingut de les imatges)</i>	2359 imatges digitals

A finals de l'any 2006 representants de l'editorial Efadós van reunir al Regidor de Cultura, el Sr. Gerard Ciuró; la Tècnica de Cultura, la Sra. Abiguel Biscarri i l'Arxivera municipal, la Sra. Núria Canyelles; per proposar-los l'elaboració del recull gràfic de Torredembarra, un nou volum dins la col·lecció titulada *L'Abans*.

El projecte va ser molt ben rebut i acollit per l'Ajuntament de Torredembarra que va accedir a col·laborar-hi i que va suggerir els noms dels possibles autors i del consell assessor, un òrgan format per persones molt lligades a la vila i que va ser el responsable de supervisar els textos i els peus de fotografia. L'Editorial Efadós va acabar de decidir els noms i va fixar els pactes contractuals, a partir d'aquell moment, s'inicià el recull de fotografies a particulars, entitats i arxius, que es va allargar fins el final de l'obra el març del 2009. L'editorial va digitalitzar-les totes, si bé no totes elles van ser publicades en el referit volum. En virtut del contracte signat, l'editorial va cedir a l'Arxiu Municipal de Torredembarra (2011), una còpia en format digital de tot el material recopilat. En compliment dels pactes establerts l'AMTo custodia i gestiona els drets dels autors i cedents de les fotografies.

La importància d'aquest fons és que recull la major part de les fotografies conservades sobre la Torredembarra de finals del segle XIX i la major part del XX. Fruit de la valuosa tasca realitzada pel David Morlà Gómez i el Xavier García Puerto, que no només van buidar els arxius (públics i privats) sinó que van fer una exhaustiva cerca casa per casa; així, ha quedat recollida de manera gràfica, l'evolució de la vila en els més diversos àmbits:

•**URBANISME:**

Carrers i places (tant del nucli urbà com de baix a mar, les urbanitzacions i Clarà), la platja i el roquer, els horts i les sínies i els edificis singular i significatius.

•**Oci:**

Cultura popular i festes, bars i cafès, cinemes i teatres, activitats de diverses associacions recreatives i esportives; així com esdeveniments locals organitzats per les institucions de la vila.

•**SERVEIS I TREBALL:**

Botigues, establiments, hotels, artistes de la localitat, oficis tradicionals i indústries, així com el cooperativisme que hi està vinculat.

•**ACTES INSTITUCIONALS:**

Activitat protocol·lària de l'Ajuntament, actes religiosos i homenatges.

Totes les imatges són en blanc i negre.

FONS PERSONALS

Nº	NOM DEL FON	DATES	VOLUM
9	CEBALLOS LÓPEZ, JUAN	1960/2009	462 fotografies

Juan Ceballos López va néixer a Andújar (Jaén) el 20 de setembre de l'any 1933. Quan tenia 16 anys es va traslladar a Catalunya amb la seva família, primer a Amposta i el 1953 va arribar a Torredembarra. En un primer moment es va establir amb el seu pare fent pous, també va fer de pescador de llum, va treballar a la fàbrica Refractaris Llovet, a la Fusteria Gual, i a la Pirelli entre d'altres. Es va casar amb Maricel Garcia Ballesté i va tenir 6 fills. Va estudiar pintura a l'Escola d'Art de Tarragona (curs 1959-1960 i 1960-1961). Durant més de 20 anys va tenir el seu estudi i exposició permanent de la seva obra al carrer Joan Güell de Torredembarra. Ha obtingut diversos premis de fotografia, dels que en destaquen les dues medalles guanyades en el certamen Internacional a Milà (1971) i el primer premi Gaudí en la Provincial de Pirelli (1972); i també de pintura (Provincial Pirelli de 1969 i 1974). Sempre ha compaginat la seves afeccions: la fotografia i la pintura. Ha participat en diverses exposicions tant col·lectives com individuals.

El fons està exclusivament compost de fotografies de Torredembarra que han estat preses entre el 1960 i el 2009. Conté només positius en paper, de diferents mides, en trobem tant en blanc i negre com en color.

Si bé no tots els anys hi són representats, el fons permet visualitzar l'evolució de la vila al llarg d'un període que ha portat grans transformacions a la població.

•Les imatges van des dels detalls arquitectònics o vegetals a les vistes generals del terme. Són d'una gran qualitat tècnica i bellesa, es percep que darrera l'objectiu hi havia la mirada d'un artista.

Nº	NOM DEL FON	DATES	VOLUM
14	CREHUET-WEMBERG • <i>Pel·lícules de Super 8</i> • <i>La Voz de Torredembarra</i>	Anys 1970 1958/1972	12 bobines + còpia digital 0,60 metres

El matrimoni compost per Manuel Crehuet Julià (1918-1996) i Maria Rosa Wemberg Ball-Llovera (1918) es va traslladar a Torredembarra l'any 1953 per ocupar la plaça de la notaria i així van fixar la seva residència a la vila, on van fer arrels. Ambdós personatges sempre han estat molt vinculats a la vida cultural torrenca i trobem la seva presència en múltiples actes i activitats.

El fons però, no és pas el de la família ni tant sols de la seva vida pública, però sí que és el fruit d'algunes de les seves afeccions:

- Les filmacions fetes al llarg de la dècada dels anys 70 i primers 80 del segle XX, en pel·lícules de Super 8, han deixat testimoniades escenes en moviment tant de la vida pública torrenca, actes festius i institucionals, com de les inundacions de baix a mar, etc. Els films han estat digitalitzats a càrrec de l'arxiu, tant per a garantir-ne la conservació del contingut com per a facilitar-ne el visionat.

- Els guions radiofònics de “La Voz de Torredembarra” elaborats i mecanografiats pel Sr. Crehuet, director-redactor, han esdevingut el retrat d'una època que a mode de diàleg entre els locutors, recollia tota notícia i fet ocorregut a Torredembarra o que estés relacionat amb la vila. Es va emetre setmanalment des de les ones de Radio Tarragona durant dues temporades. De la primera etapa (9 de febrer de 1956 – 5 de febrer de 1959) falten els 100 primers guions, els quals conserva a casa seva la vídua, pel seu valor emotiu, ja que els van rebre com a regal per a celebrar el centenari de les emissions de part de l'Ajuntament de Torredembarra que els va fer enquadernar en una edició luxosa. La segona etapa va durar des de l'1 d'octubre de 1964 fins el 5 de desembre de 1970.

Nº	NOM DEL FONS	DATES	VOLUM
8	MORAL I QUEROL, RAMON	1967/1993	0,10 metres

Ramon Moral i Querol (Hospitalet de Llobregat, 1908- Torredembarra, 1998) va establir-se a Torredembarra l'any 1977, vila que va escollir per residir-hi en el moment del retorn del seu exili a França i que s'explica per la restitució de la democràcia al país. Advocat i activista polític vinculat amb Esquerra Republicana, el 1936 es va allistar en el bàndol republicà

per defensar el govern legítim del país. El 1939, a causa victòria de la del general Franco, va haver d'emprendre el camí de l'exili. Després d'un dur periple pels camps de concentració de Saint Cyprien i Argelès, va participar en la resistència francesa contra l'ocupació nazi (fou condecorat amb la «Croix de la Résistance Française»). Es va establir a França fins que la mort del dictador li va permetre el retorn al seu país. Amb la voluntat d'establir lligams culturals entre la seva terra natal i la d'adopció, va organitzar intercanvis escolars i apropaments institucionals que van desembocar en l'agermanament entre Torredembarra i Villars.

El mateix R. Moral va donar els seu fons a l'arxiu municipal l'any 1997. Si bé tenia una gran afeció a l'escriptura (poesies, contes i dietaris¹⁸), la seva donació estava composta sobretot de dossiers de premsa, entre els quals hi trobem alguns escrits i valoracions personals sobre els fets coetanis:

- Algunes cartes adreçades a amics o partits polítics, reflexions personals i alguns documents relacionats amb les seves activitats. Són interessants el resums de les entrevistes que ell mateix fa a diferents candidats a les eleccions municipals per a l'Alcaldia de Torredembarra l'any 1991.

Nº	NOM DEL FONDS	DATES	VOLUM
7	RABASA REIMAT, JOSEP MARIA	1937-1991	1.660 fotografies 390 diapositives 70 rotllos de negatius 25 postals /18 estampes 6 esqueles

Josep Maria Rabasa Reimat (Lleida, 1909-Tarragona, 2001) va estudiar enginyeria industrial a Barcelona, però a causa de la Guerra Civil Espanyola no va acabar els estudis. Es va casar amb Montserrat Mayral Fuentes i van tenir dos fills. Van viure a Barcelona on el senyor Rabasa va obrir un taller electrònic. La família Rabasa-Mayral va estiuejar a Torredembarra des dels anys cinquanta als setanta del segle XX, vila on va fixar la seva residència quan es va jubilar. A la mort de la seva esposa es va traslladar a viure a Tarragona.

¹⁸ MORAL, Ramon. Diari d'un exiliat. Fets viscuts (1939-1945), publicat per l'Abadia de Montserrat (1979) i en versió francesa per les edicions Éole, París (1982) en traducció de les seves filles Núria Besset i Montserrat Prudon.; i editat a manera de blogaire internauta a <http://dietarideramonmoral.wordpress.com/>

El Josep Ma. Rabasa tenia dues grans aficions: exercir de ràdio aficionat i la fotografia, la primera va donar com a fruit uns cursets estivals als joves torrencs i la segona el fons que descrivim:

- La majoria de les fotografies són d'àmbit familiar. Totes són fetes pel Sr. Rabasa excepte les dels seus avantpassats. La filla, que tenia la síndrome de Down, es va convertir en la nineta dels ulls del seu pare, donant com a resultat un gran nombre de fotografies on apareix en múltiples situacions familiars i festives. Són un testimoni de la vida quotidiana i de vacances d'una família benestant. També hi ha fotografies de diferents ciutats i de temàtiques diverses relacionades amb les activitats del productor del fons. Les estades estiuenques de la família Rabasa-Mayral a Torredembarra van originar unes sèries de fotografies que mostren l'evolució de la vila en una època en què el paisatge litoral era molt canviant (anys 50-70 del segle XX).

2. LA COL·LECCIÓ

A més dels fons que acabem de presentar, a l'Arxiu Municipal de Torredembarra s'hi conserven documents que formen part del que anomenem "col·lecció". Els arxivers, entenem per col·lecció el conjunt de documents entre els quals no hi ha cap mena de lligam o relació orgànica i que sovint ha estat el fruit de l'acció d'un col·leccionista que l'ha reunit en funció dels seus propis gustos i criteri. També hi incloem aquells documents solts pertanyents a un fons més ampli però que per diverses vicissituds han acabat ingressats aïlladament en un arxiu, així com aquells materials més de caire bibliogràfic com són els cartells o programes, i que tradicionalment s'han conservat a banda dins dels nostres centres, com és el cas dels que l'AMTo custodia.

Relaciono els documents que componen la col·lecció de l'arxiu municipal, els quals he agrupat per tipologies o procedències per tal de donar-los una certa estructura:

COL·LECCIÓ

1. PLÀNOLS I MAPES.

1. Abrigo elevado para caso de bombardeo.	1938 (06 d'abril)
2. Fabrica SACE.	1957 (26 d'abril)
3. Plànol i perfil de Torredembarra (Gravats de Beaulieu).	1647

2. Senyoriais

1. Llibre del plet entre els Icart i els Olzinelles per la baronia de Torredembarra.	1664
2. Causa dels pubills Rearts, Icart i d'Aguilar contra Carles de Llupià pels drets sobre un molí fariner de Torredembarra.	1658-1672
3. Acta de donació d'una peça de terra.	1342
4. Acta d'establiment de dues peces de terra.	1366
5. Acta de requesta de la meitat de Torredembarra.	1391

3. Religiosos

1. Aranceles parroquiales.	1854
2. <i>Nota de las joyas y demás adornos que las sagristanas de Santa Rosalia (...)</i>	1828

4. Personals. Creacions literàries inèdites.

1. Poesies i escrits del Sr. Josep Risueño Granda (de Reus).	2008
2. Poesies i escrits de la Sra. Neus Esmel (d'Ardenya).	1991/2013

5. Pel·lícules

1. <i>Els pescadors de Torredembarra</i> de Kit Colfach.	Data de creació: 1955
Data de la còpia: 2005
2. <i>Pesca d'arrastre</i> de Lluís Roig Lloveras.	Data de creació: 1974
Data de la còpia: 2006
3. <i>El Roquer de Torredembarra</i> dels germans Roig.	Data de creació: 1991
Data de la còpia: 2005
4. <i>Sábado en la playa d'Esteban Farré Gual</i> .	Data de creació: 1968
Data de la còpia: 2009

6. Defensa i vigilància

1. <i>Sobre que la goleta patriótica catalana y xabeque Santa Faz pasen a las costas de levante de Torredenbara à proteger nuestras tropas.</i>	1810
2. <i>"Caseta de carabineros" de les platges del Francès (El Vendrell) i Torredembarra. Inspeccions y presupuestos d'obres.</i>	1860 i 1863

7. Festes

Balls Parlats (còpia digital)

<i>Ball de D. Juan de Serrallonga. Escrito por Don Hermenegildo Llorens.</i>	Data de creació: 1877
Data de la còpia: 2006
<i>Ball de Santa Rosalia.</i>	Data de creació: Ca. 1870-1880
Data de la còpia: 2006

Lo Ball dels anamorats de Criadas y Criats.

Data de creació: Ca. 1870-1880

Data de la còpia: 2006

Bayle de la Sebastiana del Castillo.

Data de creació: Ca. 1870-1880

Data de la còpia: 2006

Programes i cartells*Festa Major de Santa Rosalia.*

1919/2013

Festa del Quadre de Santa Rosalia.

1964/2013

Setmana Santa.

1974/2011

Festa Major de Baix a Mar. Sant Joan.

1979/2013

Carnaval.

1981/2013

Festa Major de Clarà. Sant Sebastià.

1981/2013

Diada de l'Onze de Setembre.

1988/2012

Festes de Nadal, Cap d'any i Reis.

1999/2012

3. HEMEROTECA

Els arxius hem custodiat tradicionalment tant les publicacions oficials com aquelles altres d'interès local. Amb l'arribada de la telemàtica que permet consultar en línia tots els butlletins editats per les diferents administracions, l'any 2005 l'arxiu va aprofitar per desprendre's de tot el paper acumulat per anys i anys de BOE, DOGC i BOPT.¹⁹

D'altra banda, a l'arxiu si que guardem i recollim de manera sistemàtica les publicacions editades per l'Ajuntament, així com la premsa editada a Torredembarra. Els principals periòdics conservats són :

EDICIONS MUNICIPALS*Torre de la Vila. Butlletí d'informació municipal.*

1983-1986

Torredembarra. Butlletí municipal.

1987-1991

Torre de la Vila.

1991-1994

Torredembarra al dia. De tots per a tots.

1995

Som-hi. Butlletí d'informació municipal.

2005-2013

Memòria d'un any.

1999-2008

La Sínia.

1993-2013

PREMSA LOCAL*Diari de la Torre.*

1997-2013

El Mònic de la Torre.

2001-2013

4. BIBLIOTECA AUXILIAR

La Biblioteca auxiliar està formada per publicacions (monografies, revistes i articles) sobre Torredembarra i algunes obres generals que poden servir de suport als investigadors. Estan exemptes de préstec.

¹⁸ Els números històrics es troben ben conservats en centres especialitzats com l'Hemeroteca de Tarragona.

•COM ES TROBA LA INFORMACIÓ?

L'Arxiu posa a la vostra disposició els **inventaris** dels diversos fons que reuneix. Els inventaris descriuen la documentació que forma cadascun dels fons i, per tant, en faciliten la consulta. Un cop hagueu demanat el document que us interessa, començarà la vostra feina.

Potser cal tenir una dosi força gran de paciència i constància, ja que la recerca històrica sovint és dura. La informació pot estar amagada en qualsevol pàgina, en qualsevol carta, en qualsevol pressupost... i se n'han de llegir tota una corrua abans d'arribar-hi. Però també és aquí on rau l'encant, el fet de poder-se sentir descobridor d'aquella dada que, treballant talment com el Sherlock Holmes, hem anat buscant, tot resseguint les pistes que ens anaven donant els documents.

•QUI POT VENIR A L'ARXIU?

L'Arxiu és un equipament públic i gratuït. Per tant, hi poden accedir totes les persones que hi estiguin interessades, només cal presentar el DNI. Naturalment, hi ha unes normes de funcionament, les quals s'han de complir per assegurar la conservació de la documentació així com la privacitat de les dades protegides per la normativa corresponent.

•ON ÉS?

L'arxiu es troba a la planta baixa de l'Ajuntament.

Plaça del Castell, 8

43830 Torredembarra

Adreça electrònica: *arxiu@torredembarra.cat*

Telèfon: 977 640025

•QUAN S'HI POT ANAR?

L'horari d'atenció al públic de l'arxiu és de
dilluns a divendres de 8,30h a 14,30h.

•QUINES ACTIVITATS HA DESENVOLUPAT?

L'arxiu com a servei municipal obert al públic, comença el 1997 amb la contractació d'un arxiver. Des de llavors s'ha posat en marxa un sistema de gestió documental, s'han ingressat i inventariat diversos fons, s'han atès les consultes de documentació (tant internes com externes), s'han publicat articles de difusió, s'ha col·laborat amb els instituts de secundària per a l'elaboració dels treballs de recerca, editat llibres i comissionat exposicions.